

Enstitü : **Lisansüstü Eğitim Enstitüsü**
Dalı : **Temel Eğitim**
Programı : **Okul Öncesi Eğitimi**
Tez Danışmanı : **Dr. Öğr. Üyesi Ebru AYDIN YÜKSEL**
Tez Türü ve Tarihi : **Yüksek Lisans –Haziran,2025**

ÖZET

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ ELEŞTİREL DÜŞÜNME BECERİLERİNİN SESSİZ KİTAP UYGULAMALARI ARACILIĞIYLA İNCELENMESİ

Begüm KIRKAN

Bu araştırmada, sessiz kitaplarla yürütülen uygulamalar aracılığıyla okul öncesi dönem çocuklarının eleştirel düşünme becerilerini ne şekilde kullandıkları ve ortaya koydukları incelenmiştir. Araştırmada nitel bir desen olarak durum çalışması kullanılmış; İstanbul ilinin Bahçelievler ilçesinde, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokulun anasınıfında öğrenim gören 60–72 ay aralığındaki 18 çocuk (10 erkek, 8 kız) çalışma grubunu oluşturmuştur. Uygulamalar, 2024–2025 eğitim-öğretim yılı Mart ayından itibaren, haftada iki oturum olmak üzere yaklaşık 11 hafta boyunca gerçekleştirilmiştir. Her oturumda bir sessiz kitap kullanılmış; Thinky karakteri ve parmak oyunu gibi destekleyici materyallerle etkileşimli bir öğrenme ortamı yapılandırılmıştır. Veri toplama sürecinde uygulamalar video kaydıyla belgelenmiş ve elde edilen veriler, Eleştirel Düşünme Becerileri Analiz Formu doğrultusunda; yorumlama, analiz, çıkarım yapma, değerlendirme, açıklama ve öz düzenleme olmak üzere altı temel kategori üzerinden analiz edilmiştir.

Araştırmanın bulguları, sessiz kitapların çocukların eleştirel düşünme becerilerini çok boyutlu biçimlerde ortaya koymalarına olanak sağladığını göstermektedir. Çocuklar, görsel unsurları yorumlama, karakterlerin duygularını ve düşüncelerini tahmin etme, olaylar arasında bağlantı kurma, alternatif çözümler üretme ve kendi anlatılarını oluşturma süreçlerinde çeşitli düzeylerde katılım sergilemişlerdir. Özellikle yorumlama ve çıkarım yapma becerileri kapsamında, çocukların kişisel deneyimlerinden yola çıkarak özgün ve yaratıcı yorumlar ifade ettikleri; analiz ve değerlendirme süreçlerinde ise olayları detaylandırma ve eleştirel sorgulama yöneliminde buldukları gözlemlenmiştir. Ayrıca öz düzenleme becerisinin, çocuklar arasında gerçekleşen etkileşimler ve tartışmalar aracılığıyla farklı biçimlerde ifade edildiği ve çocukların kendi düşüncelerini gözden geçirme ya da yeniden yapılandırma eğilimi gösterdikleri anlaşılmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda, sessiz kitapların okul öncesi dönemde eleştirel düşünme becerilerinin farklı boyutlarda ifade edilmesine ortam sağlayan ve bu süreci destekleyici nitelikte bir araç olarak kullanılabilceği söylenebilir. Araştırma, öğretmenlerin sessiz kitaplarla etkileşimli okuma etkinlikleri planlamaları ve çocukların düşünme süreçlerini teşvik edecek açık uçlu sorular yönelmeleri gerektiğine işaret etmektedir. Çalışmanın sonuçlarına dayanarak, okul öncesi öğretmenlerinin sessiz kitapları daha işlevsel biçimde kullanabilmelerine yönelik eğitimlerin düzenlenmesi, yaratıcı düşünmeyi destekleyen uygulamalara yer verilmesi ve ailelerin bu sürece etkin biçimde katılmalarının teşvik edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, gelecekte farklı bağlamlarda, uzun dönemli ve öğretmen merkezli araştırmalarla bu alandaki bulguların derinleştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Eleştirel Düşünme, Sessiz Kitap, Görsel okuryazarlık, Metinsiz hikâye anlatımı, Erken çocuklukta bilişsel beceriler

Bilim Dalı Sayısal Kodu :

University : Istanbul Kültür University

Institute : Institute of Graduate Studies

Department : Basic Education

Programme : Preschool Education

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Ebru AYDIN YÜKSEL

Degree Awarded and Date : Master Thesis – June 2025

ABSTRACT

AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL CHILDREN'S CRITICAL THINKING SKILLS THROUGH WORDLESS PICTURE BOOK ACTIVITIES

Begüm KIRKAN

In this study, the aim was to examine how preschool children employed and demonstrated critical thinking skills through activities involving wordless picturebooks. A qualitative case study design was adopted. The study group consisted of 18 children (10 boys, 8 girls) aged between 60 and 72 months, enrolled in the kindergarten class of a public primary school affiliated with the Ministry of National Education in the Bahçelievler district of Istanbul. The implementation took place over approximately 11 weeks during the 2024–2025 academic year, with two sessions held each week. In each session, a different wordless picturebook was used, accompanied by interactive materials such as the Thinky character and fingerplay activities to create a rich learning environment. The sessions were video-recorded, and the collected data were analyzed using the Critical Thinking Skills Analysis Form across six main categories: interpretation, analysis, inference, evaluation, explanation, and self-regulation.

The findings indicate that wordless picturebooks provided opportunities for children to demonstrate their critical thinking skills in various dimensions. The children participated in processes such as interpreting visual elements, predicting characters' thoughts and emotions, establishing connections between events, generating alternative solutions, and creating their own narratives. In particular, it was observed that in the domains of interpretation and inference, children expressed original and creative ideas based on their personal experiences; and in the domains of analysis and evaluation, they engaged in elaboration and critical questioning of events. Additionally, self-regulation was manifested through peer interactions and discussions, during which children showed tendencies to revisit and reconstruct their own ideas.

In light of these findings, it can be suggested that wordless picturebooks may serve as supportive tools that provide space for the expression of critical thinking skills in the preschool period. The study points to the importance of teachers planning interactive reading sessions with wordless books and posing open-ended questions to stimulate children's thinking processes. Based on the results, it is recommended that training programs be organized to enhance teachers' effective use of wordless books, that creative thinking tools be integrated into practice, and that family involvement be encouraged throughout this process. Future studies may focus on long-term, teacher-oriented research in different contexts to deepen the understanding of this topic.

Keywords: Preschool Education, Critical Thinking, Wordless Picture Book, Visual Literacy , Storytelling Without Text, Cognitive Skills in Early Childhood

Science Code:

